

LBRIS

We know
books

**Evemarie DRAGANOVICI, Mihai DRAGANOVICI,
Daniela LANGE**

BAZE TRANSLATOLOGICE

Modele și competențe



Editura **Pro Universitaria** este acreditată CNCS în domeniul Științelor Umaniste și CNATDCU (lista A2-Panel 4) în domeniul Științelor Sociale.

Copyright © 2025, Editura Pro Universitaria.

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin Editurii Pro Universitaria.

Nicio parte din acest volum (fragment sau componentă grafică) nu poate fi copiată fără acordul scris al Editurii Pro Universitaria.

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DRAGANOVICI, EVMARIE**

Baze translato-logice : modele și competențe /
Evemarie Draganovici, Mihai Draganovici, Daniela
Lange. - București : Pro Universitaria, 2025

Conține bibliografie
ISBN 978-606-26-2235-0

I. Draganovici, Mihai
II. Lange, Daniela

81

Referenți științifici:

Lect. univ. dr. Adriana Dănilă, Universitatea din București

Lect. univ. dr. Eleonora-Maria Boldojar, Universitatea din București

Redactor: Elena Onea
Tehnoredactor: Victor-Ovidiu Căpriceru
Copertă: Vlad Pătruță



Redacție:

tel.: 0732.320.664

e-mail: editura@prouniversitaria.ro

www.prouniversitaria.ro

Editura Pro Universitaria



Librăria UJmag:

tel.: 0733.673.555; 021.312.22.21

e-mail: comenzi@ujmag.ro

www.ujmag.ro

UJmag.ro

Cuprins

INTRODUCERE	11
I. COMPETENȚE GENERALE.....	15
I.1. Competențele cheie – factori sine qua non în lumea profesională actuală.....	15
I.2. Competențe translato-logice.....	17
II. TRADUCEREA TEXTULUI LITERAR.....	23
II.1. Bazele teoretice ale traducerilor literare	23
II.1.1. Imaginea traducătorului literar după Walter Benjamin.....	24
II.1.2. Teoriile din a doua jumătate a secolului XX	28
II.1.3. Arii propuse de Centrul de Cercetare de la Göttingen	29
II.2. Procesul de traducere literară – Tipologiile traducerilor literare, roluri și competențe care decurg din acestea	33
II.2.1. Tipologiile traducerilor literare.....	39
II.2.2. Rolul traducătorului	43
II.2.3. Competențele traducătorului textelor literare	51
II.3. Provocări și soluții – Criterii de evaluare și analiză a traducerilor literare	55
II.4. Istoria, importanța și perspectivele traducerilor literare	63

III. TRADUCEREA TEXTELOR SPECIALIZATE	72
III.1. Dezvoltarea pieței lingvistice la nivel național și internațional.....	72
III.2. Textele de specialitate în teoria traducerii din spațiul lingvistic german.....	76
III.3. Competențe necesare pentru traducerea textelor specializate	81
III.3.1. Competența în domeniul textului de specialitate	83
III.3.2. Competența lingvistică	85
III.3.3. Competența digitală.....	86
III.3.4. Competența translatică	88
III.3.5. Competența culturală.....	89
III.4. Textul specializat.....	91
III.4.1. Specificul limbajului specializat (german).....	95
III.4.2. Specificul traducerii textelor juridice.....	119
III.4.2.1. Limbajul juridic – limbajul comun	119
III.4.2.2. Cultura juridică și transferul cultural	121
III.4.2.3. Strategii și recomandări pentru traducerea textelor juridice.....	123
III.4.2.4. Tipul de text și strategii de traducere.....	126
III.4.2.5. „Minimumul comun” (das gemeinsame Minimum)	128
III.4.2.6. Traducerea denumirii instituțiilor	131
III.4.2.7. Câteva caracteristici morfo-sintactice ale limbajului juridic german	137
III.4.2.8. Particularitățile stilistice ale textelor juridice în limba germană.....	141
III.4.2.9. Genul în textele juridice germane	148
III.4.2.10. Traducerea genului în limba română.....	154

III.4.2.11. Câteva caracteristici morfo-sintactice ale limbajului juridic român	156
III.5. Considerații finale	162
IV. INTERPRETAREA	178
IV.1. Introducere, definiții, tipuri de interpretare	178
IV.2. Modelul de efort al lui Daniel Gile	184
IV.3. Competențe de interpretare	189
CONCLUZII.....	201

folosirea prefixelor și sufixelor străine, conversiunea, abrevierea, caracteristicile morfosintactice). Nu în ultimul rând la final este oferită o introspecție a traducerii textelor specializate din domeniul juridic care pornește de la tipurile de text și strategiile aferente ale traducerii, menționarea minimului comun la probleme specifice precum traducerea denumirii instituțiilor, genul și particularitățile stilistice. În finalul cărții, capitolul cu numărul patru se concentrează pe competențele de traducere a textelor orale, drept urmare pe interpretariat. Reîntâlnim și în acest capitol expuse competențe pe care le-am mai întâlnit și în celelalte capitole: competența de bază, cea lingvistică completată de competența culturală, competența textuală, competența de documentare, competența metodică și competențe de etică profesională.

Prin consemnarea detaliată a realizării acestor competențe necesare în funcție de domeniul în care traducerea are loc, cartea de față oferă o importantă introspecție în pregătirea viitorilor traducători și calează atenția pe greutatea acestora în funcție de rolul preluat. Prin lectura și înțelegerea acestora, autorii speră într-o mai bună clarificare a componentelor esențiale unei pregătiri profesionale corespunzătoare precum și demonstrarea complexității activității de traducere pentru a putea fi preluate de alte inteligențe decât cea umană.

I. COMPETENȚE GENERALE

Mihai DRAGANOVICI

I.1. Competențele cheie – factori sine qua non în lumea profesională actuală

În ultimii ani s-a produs o profesionalizare din ce în ce mai accentuată a meseriilor, ceea ce implică și o specializare din ce în ce mai mare a domeniilor muncii. În consecință, nici translatorii profesioniști nu fac excepție de la această evoluție, munca lor devenind din ce în ce mai complexă. Stăpânirea foarte bună a celor două limbi cu care lucrează nu mai e de mult suficientă pentru a realiza traduceri bune. Un translator profesionist din zilele noastre trebuie să cunoască foarte bine și fondurile culturale ale limbilor implicate, și să beneficieze și de alte abilități extraprofesionale cum ar fi; capacitatea de a lucra sub presiune, de a folosi diferitele mijloace IT pentru asigurarea calității muncii sale (de ex. pentru informare online, utilizarea textelor paralele și de fond, programe de traducere etc.), de a poseda bune abilități de comunicare și, nu în ultimul rând, cunoștințe de specialitate în cazul în care lucrează cu diverse texte specializate.

În afară de diversificarea abilităților implicate în procesul translatic, se vorbește în prezent și de așa numitele competențe cheie, care sunt indispensabile în viața profesională. Este vorba de cunoștințe trans- sau supraprofesionale care sunt adaptate mediului de lucru și care joacă un rol important în viața profesională, asigurând o mai mare flexibilitate și o mai bună competitivitate.

Competențele cheie au fost introduse pentru prima oară ca recomandare a Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene și publicate în Jurnalul Oficial al UE din decembrie 2006. Atunci statelor membre li se recomanda „să dezvolte furnizarea de competențe-cheie pentru toți ca parte a strategiilor lor de învățare pe tot parcursul vieții, inclusiv strategiile lor de realizare a alfabetizării universale și să utilizeze competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții” (Consiliu 2018: 1). În Recomandarea din 2018 se subliniază însă că între timp, „cerințele în materie de competențe s-au schimbat, tot mai multe locuri de muncă fac obiectul automatizării, tehnologiile joacă un rol tot mai important în toate domeniile de activitate, iar competențele antreprenoriale, sociale și civice devin din ce în ce mai relevante în vederea asigurării rezilienței și capacității de adaptare la schimbări.” (idem) Prin urmare Consiliul stabilește un nou cadru de referință ce cuprinde opt competențe cheie, care pot fi aplicate în diferite contexte și domenii de activitate (vezi Consiliu 2018: 7ff):

- competențe de alfabetizare (abilitatea de a citi și scrie, de a înțelege informații scrise și orale, aceste competențe se pot referi la limba maternă, cea de școlarizare și/sau cea oficială a locului);
- competențe multilingvistice (capacitatea de a comunica eficient în diferite limbi străine);
- competențe în domeniul științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii (capacitatea de a explica fenomenele naturale, schimbările cauzate de om, de a aplica cunoștințele pentru satisfacerea nevoilor cetățenilor, capacitatea de a folosi raționamentul matematic pentru rezolvarea unor probleme cotidiene);
- competențe digitale (folosirea în general a tehnologiilor digitale-atât pentru învățare, cât și la locul de muncă sau pentru participarea la viața socială);

- competențe personale, sociale și de a învăța să înveți (capacitatea de autoreflexie, de a folosi eficient timpul și informațiile, de a munci constructiv în echipă, de a gestiona cariera și propriul proces de învățare);
- competențe cetățenești (capacitatea de a acționa ca cetățean responsabil, de a participa la viața civică și socială înțelegând conceptele structurilor în care trăim);
- competențe antreprenoriale (capacitatea de a folosi oportunitățile și ideile, transformându-le în valori pentru propria persoană și pentru ceilalți);
- competențe de sensibilizare și expresie culturală (înțelegerea și respectul pentru modul în care ideile sunt comunicate în diferite culturi, prin artă și alte forme culturale).

Competențele mai sus menționate capătă cu atât mai multă importanță cu cât parcursurile profesionale de azi prezintă o tendință clară de destandardizare. După cum subliniază Kohli, s-a trecut de la un traseu biografic standardizat la unul de tip „patchwork”, în care fiecare individ decide asupra propriei cariere. (vezi Kohli 2003: 533) În locul stabilității personale și a unei legături de lungă durată cu un loc de muncă, s-a impus o flexibilitate profesională datorată schimbării pieței muncii și a multitudinii de opțiuni existente. (idem) Prin prisma acestor schimbări se poate constata că abilitățile și cunoștințele profesionale nu mai reprezintă totul în viața profesională și că, în schimb, competențele cheie supraprofesionale, care pot fi aplicate în orice domeniu de lucru, devin aproape vitale într-o biografie profesională.

I.2. Competențe translatologice

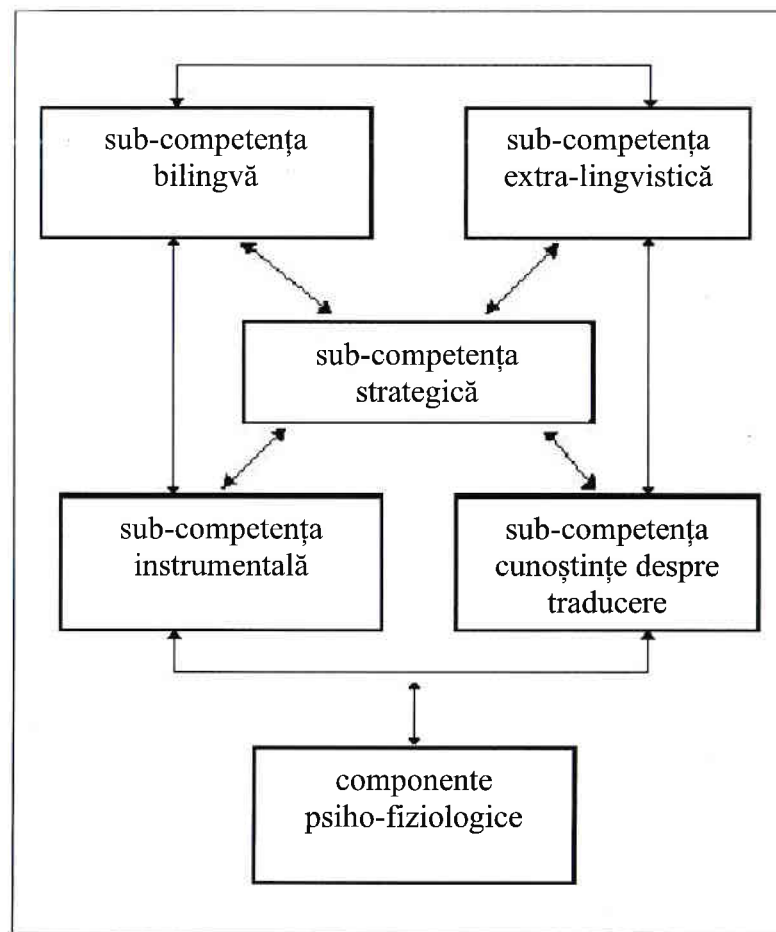
Și în domeniul traducerii au fost întreprinse cercetări cu scopul de a stabili ce competențe sunt necesare unui traducător profesionist

și vom vedea că multe dintre ele se regăsesc printre competențele cheie recomandate de către Consiliul UE, fapt ce demonstrează necesitatea unei formări multilaterale și multiprofesionale a traducătorului.

În anul 1997 s-a constituit la Universitatea Autonomă din Barcelona un grup de cercetare care și-a propus să studieze însușirea competențelor de traducere în traducerile scrise, intitulat PACTE – Process in the Acquisition of Translation Competence and Evaluation. Conform grupului, s-a pornit de la premisa că traducerea este o activitate comunicativă realizată pentru atingerea unui scop, care implică luarea unor decizii și soluționarea unor probleme și care, prin urmare, necesită o anumită expertiză, numită în domeniul traducerii *competență de traducere*. (vezi PACTE 2003: 44) Dat fiind că nu e vorba numai de traducerea în sine, ci și de evaluarea ei, în cadrul proiectului s-a luat în considerare atât procesul cât și rezultatul traducerii. Pentru realizarea modelului teoretic, s-a pornit de la definirea competenței de traducere „ca fiind sistemul de cunoștințe necesare pentru a traduce”, și care „(a) sunt cunoștințe de specialitate; (b) sunt predominant procedurale¹ (dar sunt în unele cazuri și declarative²); (c) cuprind diferite subcompetențe interconectate și (d) includ o componentă strategică care este de o importanță deosebită”. (PACTE 2009: 208) Pentru a demonstra interconectarea cunoștințelor necesare traducerii, în cadrul proiectului s-a creat un model holistic al competenței de traducere, care cuprinde mai multe sub-competențe interconectate.

¹ Competența procedurală se referă la cunoștințele necesare pentru a face, a pune în aplicare ceva, de exemplu cum trebuie scrise diferite texte, aplicarea regulilor ortografice etc.

² Competența declarativă cuprinde cunoștințe teoretice specifice, cum ar fi cele despre lume în general, socio-culturale sau interculturale etc.



Modelul holistic conf. grupului PACTE (2003: 57)

Sub-competența bilingvă este preponderent procedurală și se referă la abilitatea de a comunica în două limbi. Ea constă din cunoștințe gramaticale, lexicale, referitoare la textualitate, de natură sociolingvistică și pragmatică. Ea face parte și din competențele cheie, și anume competențe multilingvistice.

Sub-competența extralingvistică este preponderent declarativă și se referă la cunoștințele generale despre lumea înconjurătoare, la cele specifice unui domeniu, dar și la cele cultural-enciclopedice. Și această sub-competență este cuprinsă în cele cheie sub titulatura de competențe de sensibilizare și expresie culturală și competențe în domeniul științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii.

Sub-competența cunoștințe despre traducere este și ea în special declarativă, făcând referire atât la aspecte ale realizării traducerii, cât și ale profesiei. Aici este vorba despre cunoștințe cu privire la cum funcționează traducerea și la practica traductologică profesionistă. Fiind vorba despre o competență eminentemente profesională, ea nu face parte din cele opt competențe cheie.

Sub-competența instrumentală este eminentemente procedurală, raportându-se la utilizarea surselor de documentare și informare, a tehnologiilor utilizate în domeniul traductologiei, cum ar fi dicționare, enciclopedii, cărți de gramatică, texte paralele, baze de date electronice și, în ultimii ani și programe de traducere automată. Competența cheie utilizată în acest caz este cea referitoare la competențele digitale, care a devenit vitală în domeniul traductologiei.

Sub-competența strategică ocupă un loc central în procesul traductologic, așa cum se poate observa și în schema holistică. Ea cuprinde cunoștințe procedurale care contribuie la eficiența procesului translatologic și depășirea problemelor întâlnite și e esențială pentru controlul acestui proces. Așa cum subliniază grupul de cercetători, „funcția sa este de a planifica procesul de traducere și de a realiza proiectul de traducere (selectând cea mai adecvată metodă); de a evalua procesul și rezultatele parțiale obținute în raport cu scopul final; de a activa diferitele subcompetențe și de a compensa eventualele deficiențe; de a identifica problemele de traducere și de a aplica proceduri pentru rezolvarea acestora”. (PACTE 2009: 208f) Și aici avem de a face cu o sub-competență profesională foarte

importantă în acest domeniu, conform membrilor proiectului cea mai importantă sub-competență care acționează pe parcursul procesului traductologic. (vezi PACTE 2009: 209)

Componentele psiho-fiziologice sunt adiacente procesului translatologic, așa cum reiese și din poziționarea lor în schema holistică, sunt însă foarte importante pentru traducător. Ele cuprind „componente cognitive precum memoria, percepția, atenția și emoțiile; aspecte atitudinale precum curiozitatea intelectuală, perseverența, rigoarea, capacitatea de a gândi critic etc.; abilități precum creativitatea, raționamentul logic, capacitatea de analiză și sinteză etc”. (idem) Și aceste componente pot fi subsumate unor competențe cheie, anume competențelor personale, sociale și de învățare să înveți;

Precum s-a putut constata, competențele traductologice cuprind un spectru foarte larg de cunoștințe și abilități ce sunt vitale unui proces translatologic calitativ. Traducătorii trebuie să fie profesioniști de înaltă clasă, care stăpânesc un număr variat de competențe. Multe din aceste competențe profesionale fac parte și din competențele cheie propuse la nivel european, care sunt necesare de fapt tuturor cetățenilor pentru a avea o viață împlinită pe plan profesional, dar și pe plan personal. Putem astfel afirma că aceste competențe traductologice sunt de fapt involuntar premergătoarele competențelor cheie, în plus în ambele cazuri fiind vorba despre procese de învățare pe tot parcursul vieții.

Bibliografie

Consiliul Uniunii Europene (2018): *Recomandarea Consiliului din 22 mai 2018 privind competențele cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții*. În Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, (<https://op.europa.eu/r/o/publication-detail/-/publication/6fda126a-67c9-11e8-ab9c-01aa75ed71a1/language-ro>, accesat iun. 2025)

Kohli, M. (2003): *Der institutionalisierte Lebenslauf: ein Blick zurück und nach vorn*. În: J. Allmendinger (ed.), *Entstaatlichung und Soziale Sicherheit. Verhandlungen des 31. Kongresses der Deutschen Gesellschaft für Soziologie in Leipzig 2002*, Opladen: Leske + Budrich, 525-245

PACTE GROUP (2003): *Building a Translation Competence Model*. În: Alves, F. (ed.). *Triangulating Translation: Perspectives in Process Oriented Research*, Amsterdam: John Benjamins, 43-66

PACTE GROUP (2009): *Results of the Validation of the PACTE Translation Competence Model: Acceptability and Decision Making*, în *Across Languages and Cultures* (2), 207-230

II. TRADUCEREA TEXTULUI LITERAR

Daniela LANGE

Una dintre cele mai complexe forme ale traducerilor sunt traducerile literare. Acestea presupun nu numai exactitatea receptării și cunoștințe conexe complexe, ci și mai presus de atât cer și sensibilitate față de limbă și textul receptat, a cărui transpunere face din acest proces unul dintre regalele disciplinelor traductologice.

În cele ce urmează vom trece în revistă bazele teoretice care stau la baza traducerilor literare, din care se pot deduce procedeele folosite, rolul traducătorului în cadrul acestora, discutând și problemele care pot apărea și ce soluții se pot adopta. Toate aceste elemente conturează competențele traducătorului necesare în procesul de traducere literară, precum și criteriile de calitate pentru produsele rezultate (textele literare traduse). Nu în ultimul rând vor fi evocate elemente de istorie a traducerilor literare cu un accent pe viitor și pe importanța acestei activități pentru viitorii traducători.

II.1. Bazele teoretice ale traducerilor literare

Unul dintre cele mai importante texte din punct de vedere teoretic, la care se face referire foarte des, este introducerea lui Walter Benjamin la ediția din 1972 a traducerii poeziilor liricului francez Charles Baudelaire, pe care o vom parcurge ca prim model teoretic.

II.1.1. Imaginea traducătorului literar după Walter Benjamin

Pentru a elucida, care este sarcina traducătorilor textelor literare, recurgem la introducerea lui Walter Benjamin la propria sa traducere a textelor lui Charles Baudelaire. În aceasta, filozoful german stipulează inferioritatea traducerilor față de textele literare originale, cel puțin atunci când este vorba de o simplă traducere care se rezuma la transmiterea înțelesului textului literar:

„Ce spune o poezie? Ce transmite? Foarte puțin celui care o înțelege. Esența ei nu este informația, nu este mesajul. Cu toate acestea, traducerea care dorește să transmită ceva nu ar putea transmite decât mesajul – adică ceva neesențial. Acesta este și un semn distinctiv al traducerilor nereușite.”³ (Benjamin 1972: 9)

Drept urmare, din punctul său de vedere, traducerea nu este una reușită atunci când se pune exclusiv în slujba scopului de a transmite conținutul operei literare. Este nevoie de mult mai mult. Dar, plecând de la ideea pe care o întâlnim și la Martin Heidegger în volumul *Der Ursprung des Kunstwerks*, apărut pentru prima oară în anii 30 ai secolului XX, că esența unei opere de artă nu constă în ceea ce înfățișează sau ceea ce conține, ci în ceva care se plasează în afara acestor dimensiuni, Benjamin definește traducerea literară în primul rând ca fiind o formă. O formă a cărei existență este justificată prin simpla ei prezență, având propria viață și asigurând astfel supraviețuirea originalului. Mai mult decât atât, realizându-se de obicei atunci când operele literare au atins deja faima, ele constituie o încununare și extrapolare a acesteia (vezi Benjamin 1972: 11). Drept

³ „Was sagt denn eine Dichtung? Was teilt sie mit? Sehr wenig dem, der sie versteht. Ihr Wesentliches ist nicht Mitteilung, nicht Aussage. Dennoch könnte diejenige Übersetzung, welche vermitteln will, nichts vermitteln als die Mitteilung – also Unwesentliches. Das ist denn auch ein Erkennungszeichen der schlechten Übersetzungen.” (orig. germ.)

urmare, concluzionează Walter Benjamin, transpunerea se referă la esența operei de artă, reprezentarea conținutului, având drept consecință faptul că fiecare traducere a unui text literar este de fapt o analiză a legăturilor adânci dintre cele două limbi, cea sursă și cea țintă. Benjamin stipulează că traducerea textului literar nu poate explica, însă poate foarte bine exemplifica această relație, realizând-o practic (vezi Benjamin 1972: 12).

Privind traducerile literare în acest fel descris de Walter Benjamin, realizăm în același timp cât de importantă este conștientizarea vieții proprii a textului tradus, care, după cum menționam anterior este o continuare a vieții originalului. Benjamin însuși numește aceasta concluzie transformarea și reînnoirea a „ceva viu”⁴ din text: „Căci în continuarea sa, care nu ar putea fi numită astfel, dacă nu ar fi transformarea și reînnoirea a ceva viu, originalul se schimbă.”⁵ (Benjamin 1972: 12) Drept urmare conform filozofului german există o oarecare maturizare a conținuturilor din original. În cele ce urmează, Walter Benjamin menționează importanța clarificării esenței, care rămâne piatra de încercare și reprezintă diferența dintre o traducere reușită și una slabă, și o situează pe aceasta în domeniul limbajului universal care diferențiază între denotare și conotare. Astfel Benjamin atrage atenția că folosirea așa ziselor cuvinte echivalente nu garantează transmiterea aceluiași înțeles, mai ales atunci când vine vorba de însemnătatea cu care este asociat un cuvânt. Cel mai elocvent exemplu în acest sens este dat de necesitatea ca și textele mai vechi dintr-o limbă să necesite o traducere intra-linguală, adică practic în cadrul aceleiași limbi, dar într-un limbaj contemporan. Astfel ne aducem aminte de pildă de

⁴ Astfel traduce Catrinel Plesu termenul „des Lebendigen” în Walter Benjamin, „Sarcina traducătorului”, în *Iluminări*, traducere de Catrinel Pleșu, Editura Univers, 2000, pag. 45-55.

⁵ „Denn in seinem Fortleben, das so nicht heißen dürfte, wenn es nicht Wandlung und Erneuerung des Lebendigen wäre, ändert sich das Original.” (orig. germ.)

variantele de texte care transpun capodopere ale literaturii germane scrise cu secole în urmă în limbajul zilelor noastre. Astfel de pildă texte canonice ale literaturii germane precum *Faust* de Johann Wolfgang von Goethe se găsesc și în traduceri într-o limba germana mai digestibilă, reprezentând exact ceea ce Benjamin identifica: alte forme ale textului inițial, care însă îi asigură supraviețuirea, respectiv posibilitatea de a fi receptat și în zilele noastre. Chiar una dintre autoarele unui astfel de text, care se numește simplu Latona, menționează că citirea acestei traduceri nu înlocuiește sub nici o formă originalul, ci reprezintă o încercare de a face textul accesibil pentru generațiile tinere de astăzi, care nu se acomodează ușor cu stilul original al capodoperei lui Johann Wolfgang von Goethe, având în vedere în primul rând forma în versuri. „În traducerea versurilor într-o proză ușor de înțeles, am acordat o atenție deosebită transmiterii conținutului relevant pentru acțiune. Este posibil ca, în unele locuri, interpretarea filosofică sau istorică mai profundă să fi fost neglijată.”⁶ (Latona im Interview: <https://www.lehrerfreund.de/sc-hule/1s/4853>)

Prin urmare, acest exemplu se potrivește cu interpretările lui Benjamin, care nu numai că atribuia traducerilor o formă proprie, ci mai ales traducătorilor un rol propriu, și anume de a găsi intenția inițială și a realiza un ecou al originalului: „Aceasta constă în găsirea acelei intenții în limba în care se traduce, care să trezească ecoul originalului.”⁷ (Benjamin 1972: 16)

Walter Benjamin menționează și o forma ideală a traducerilor literare, în care traducătorul ar urma să caute limbajul universal care

⁶ „Ich habe bei der Übersetzung der Verse in leicht verständliche Prosa vor allem darauf geachtet, die handlungsrelevanten Inhalte zu transportieren. Möglicherweise bleibt die tiefere philosophische oder historische Deutungsebene dabei stellenweise auf der Strecke.“ (orig. germ.)

⁷ „Sie besteht darin, diejenige Intention auf die Sprache, in die übersetzt wird, zu finden, von der aus in ihr das Echo des Originals erweckt wird.“ (orig. germ.)

se plasează în mediul conotațiilor aferente, acolo unde limbile toate se întâlnesc. Din acest punct de vedere, traducătorul ar fi precum filozoful cel care caută universalitatea, însă în același timp recunoaște că o astfel de sarcină ar fi insurmontabilă și ar duce la imposibilitatea îndeplinirii misiunii traducătorului. Ceea ce rămâne este discuția eternă a teoreticienilor în ceea ce privește primatul sensului sau loialitatea exprimării. Însă de ce ar exista o excludere a acestor doi termeni? Varianta ideală este căutarea soluțiilor până varianta găsită este cea mai bună posibilă, conștientizând faptul ca va rămâne un rest care nu a putut fi transportat sau poate nu a fost nici identificat. Benjamin menționează în legătură cu această idee, că nu există numai ceva ce poate fi mediat, ci și ceva ce nu poate fi mediat.

Concluzia finală a lui Walter Benjamin în ceea ce privește sarcina traducătorului literar este să descătușeze ceea ce este captiv în limba sursă prin recompunere în limba țintă: „Să elibereze prin transpunere acea limbă pură, care este captivă în limba străină, în propria limbă, aceasta este sarcina traducătorului.”⁸ (Benjamin 1972: 19) Astfel explică și cum marii traducători din istorie, ca de pilda Martin Luther, pe care Walter Benjamin îl invocă, au influențat propria limba prin traducerile lor⁹. De altfel și despre Goethe se spune, ca să revenim la exemplul cu *Faust*, că ar fi influențat limba germană prin opera sa. Metafora pe care o lansează Benjamin este aceea a unei tangente la cerc (vezi Benjamin 1972: 20), adică traducerea atinge originalul exact într-un singur punct, adică foarte puțin, în rest are propria traiectorie. Această definiție este completată de un avertisment final conform căruia limbajul traducerii nu trebuie să devină prea artificial, astfel încât sensul să nu mai fie

⁸ „Jene reine Sprache, die in fremde gebannt ist, in der eigenen zu erlösen, die im Werk gefangene in der Umdichtung zu befreien, ist die Aufgabe des Übersetzers.“ (orig. germ.)

⁹ Exemplul se regăsește și în cultura română, dacă ne gândim că baza limbii literare este considerată traducerea Bibliei (1699, biblia lui Șerban Cantacuzino)